

Opinnäytetyö (AMK)

Auto- ja kuljetustekniikka

Autotekniikka

2013

Eetu Visuri

KULJETUS- JA NOSTOPALVELUYRITYKSEN TUNNUSLUKUANALYYSI

– Case Kuljetusliike Matti Janhunen Oy, tasekirjat
vuosilta 2009, 2010 ja 2011

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Auto- ja kuljetustekniikka | Autotekniikka

2013 | Sivumäärä 39

Ohjaaja Kari Lindström

Eetu Visuri

KULJETUS- JA NOSTOPALVELUYRITYKSEN TUNNUSLUKUANALYYSI

Tässä opinnäytetyössä esitellään kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja tilinpäätösanalyysiin liittyviä teorioita. Työn tarkoituksena on perehdyttää kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteiden kautta yrityksen taloudellisen tilanteen analysointiin. Opinnäytetyössä analysoidaan tunnuslukujen avulla esimerkkiyrityksen, Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n, taloudellisen tilanteen kehitys vuosina 2009–2011. Laskelmat perustuvat vuosien 2009, 2010 ja 2011 tasekirjoihin.

Teoriaosuudessa käsitellään kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja tilinpäätösanalyysin osa-alueita yleisesti. Tarkemmin keskitytään tunnuslukuanalyysin sisältöön ja yrityksen kannattavuuden arvioinnin eri elementteihin. Lähteinä on käytetty pääasiassa alan vakiintunutta opetuskirjallisuutta ja luotettavia internetlähteitä.

Empiriaosuudessa selvennetään teorioita ja laaditaan esimerkkiyrityksen tasekirjaan pohjautuvan tunnuslukuanalyysi, jonka avulla selvitetään yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. Laskelmien ohella esitetään tuloksista tehtyjä johtopäätöksiä ja yleisten tulkintaperiaatteiden mukaisia tulkintoja.

Tunnuslukuanalyysin perusteella Kuljetusliike Matti Janhusen toiminnan kehitys on ollut vertailuajanjaksolla enimmäkseen negatiivista, liikevaihdon kasvusta huolimatta. Yrityksen taloudellisen tilanteen taustalla olevat tekijät selittävät kuitenkin havaintoja ja tällä hetkellä yrityksen toiminnan voitiin loppujen lopuksi todeta olevan kestäväällä ja vakavaraisella pohjalla.

ASIASANAT:

kirjanpito, tilinpäätös, tilinpäätösanalyysi, tunnuslukuanalyysi, auto- ja kuljetustekniikka

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Automotive and transportation engineering | Automotive engineering

2013 | Total number of pages 39

Instructor Kari Lindström

Eetu Visuri

A KEY FIGURE ANALYSIS OF A TRANSPORTATION AND LIFTING SERVICE COMPANY

It is important to identify the financial situation of a company and to understand the information in the financial statement in every industry. This thesis discusses the theories of accounting, financial statement and financial analysis. The goal was to familiarize the students of automotive and transportation engineering with the basics of accounting and financial analysis of a company. This thesis contains an example case which analyzes the development of the financial situation of Kuljetusliike Matti Janhunen Ltd. in 2009–2011 with a key figure analysis.

In the theory part of this thesis accounting, financial statements and analysis of financial statements and their constituent parts are presented on a general level. The focus is mainly on the theory of key figure analysis and the elements of profitability of a company. The final goal was to present the theories in a simple and understandable way. The main references are educational literature and well-known Internet sources.

In the empirical part of the thesis the theories are simplified by making a key figure analysis of Kuljetusliike Matti Janhunen Ltd. The profitability, liquidity and solvency key figures are studied. From the results of the key figure analysis conclusions were drawn mainly based on general interpretations.

According to the results of the key figure analysis the development of business of Kuljetusliike Matti Janhunen Ltd. has been negative during the reference period although the turnover has grown simultaneously. The factors behind the financial situation of the company explain the observations and it could be said that the business of the company is on a sustainable and profitable level at the moment.

KEYWORDS:

accounting, financial statement, financial analysis, key figure analysis, automotive and transportation technology

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS	8
2.1 Tilinpäätös	9
2.1.1 Tase ja tuloslaskelma	9
2.1.2 Liitetiedot	10
2.1.3 Rahoituslaskelma	10
2.2 Toimintakertomus	11
3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI	13
4 TUNNUSLUKUANALYYSI	16
4.1 Tilinpäätöksen oikaiseminen analyysia varten	16
4.2 Kannattavuuden tunnusluvut	17
4.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut	19
4.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut	21
4.5 Muita tunnuslukuja	23
4.6 Kassavirta-analyysin ja rahoituslaskelman laatiminen	23
5 KULJETUSLIIKE MATTI JANHUNEN OY:N TUNNUSLUKUANALYYSI	26
5.1 Tilinpäätöksen oikaiseminen	27
5.2 Tunnuslukuanalyysi	29
5.2.1 Kannattavuus	30
5.2.2 Vakavaraisuus	33
5.2.3 Maksuvalmius	35
5.2.4 Yhteenveto tunnuslukuanalyysistä	36
6 YHTEENVETO	38
LÄHTEET	39

LIITTEET

Liite 1. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy tuloslaskelmat vuosilta 2009–2011 ja taseet 2008–2011

KUVAT

Kuva 1. Tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja yritystutkimus (Niskanen & Niskanen 2002, 9).	15
Kuva 2. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n oikaistut tuloslaskelmat 2009–2011.	27
Kuva 3. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n oikaistut taseet 2008–2011.	29
Kuva 4. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n liikevoittoprosentin kehitys 2009–2011.	30
Kuva 5. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n käyttökateprosentin kehitys 2009–2011.	31
Kuva 6. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n oman pääoman tuottoprosentin kehitys 2009–2011.	31
Kuva 7. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n sijoitetun pääoman tuottoprosentin kehitys 2009–2011.	32
Kuva 8. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n kokonaispääoman tuottoprosentin kehitys 2009–2011.	32
Kuva 9. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n omavaraisuusasteen kehitys 2009–2011.	33
Kuva 10. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n suhteellinen velkaantuneisuus 2009–2011.	34
Kuva 11. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n gearing-prosentin kehitys 2009–2011.	34
Kuva 12. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n quick ratio 2009–2011.	35

TAULUKOT

Taulukko 1. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin ohjearvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 145).	19
Taulukko 2. Kokonaispääoman tuottoprosentin ohjearvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 145).	19
Taulukko 3. Omavaraisuusasteen ohjearvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 146).	20
Taulukko 4. Suhteellisen velkaantuneisuuden ohjearvoja (Leppiniemi & Kykkänen, 2001, 147).	20
Taulukko 5. Quick ratio -tunnusluvun ohjearvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 148).	22
Taulukko 6. Current ratio -tunnusluvun ohjearvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 148).	22

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheeksi muodostui kuljetus- ja nostopalveluyrityksen tunnusluku-analyysi. Tavoitteena on tehdä tiivis, helppolukuinen ja ohjeellinen kirjallinen raportti, jonka avulla auto- ja kuljetustekniikan opiskelijat voivat tutustua kirjanpidon, tilinpäätöksen ja yrityksen taloudellisen tilanteen analysoinnin perusteisiin. Lisäksi on toivottavaa, että esimerkkiyrityksenä toiminut Matti Janhunen Oy saa tunnusluku-analyysin avulla hyödyllistä tietoa taloudellisesta asemastaan toimialallaan.

Aihe muodostui autoteknisten ja kaupallisten opintojeni yhdistämisestä. Auto- ja kuljetustekniikan koulutusohjelmasta valmistuvalla on suuri todennäköisyys työllistyä yrittäjäksi tai esimiestehtäviin pk-yrityksiin ja tällaisissa työtehtävissä yrityksen yritystoiminnan käytännön asioiden tunteminen, yrityksen taloudellisen aseman tunnistaminen ja tilinpäätöstiedon ymmärtäminen ovat suureksi eduksi. Tästä huolimatta opetussuunnitelma sisältää hyvin niukasti liiketaloudellista koulutusta. Opiskelen auto- ja kuljetustekniikan ohella kauppatieteitä ja toivon opinnäytetyön tekemisen syventävän myös omaa osaamistani aiheeseen liittyen.

Opinnäytetyön ensimmäinen osa on teoriapainotteinen, ja siinä keskitytään yritystoiminnassa vaaditun kirjanpidon peruseriaatteisiin ja yleisimpiin käytäntöihin, sekä kirjanpidon merkinnät tilikausittain kokoavan tilinpäätöksen tulkintaan. Lisäksi esitellään tilinpäätösanalyysi osa-alueineen keskittyen eritoten yrityksen taloudellista asemaa kuvaavien tunnuslukujen laskentaan sekä tunnuslukujen arvojen tarkoitukseen toiminnan jatkuvuuden ja taloudellisuuden kannalta.

Teoria käsittelyn ohella aihetta lähestytään myös yritysesimerkin avulla. Toisessa osiossa tutustun esimerkkiyrityksen, Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n, vuosien 2009, 2010 ja 2011 tilinpäätöksiin. Muodostan tilinpäätösten pohjalta oikeaistun tuloslaskelman ja taseen, sekä kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta kuvaavat tunnusluvut laskelmien avulla. Saatujen tuloksien pohjalta

ja yleisiin viitearvoisiin perustuen teen omat johtopäätökseni esimerkkiyrityksen taloudellisen tilanteen kehityksestä ja tämän hetkisestä tilanteesta.

Kaiken teoriakäsittelyn ja käytännön esimerkin avulla tuotettavan tiedon lähtökohtana ovat opinnäytetyön päätavoite. Tästä johtuen työstä on rajattu pois laajaan tilinpäätösanalyysiin kuuluvat prosenttimuotoiset tuloslaskelma ja tase, sekä trendianalyysi. Lisäksi teorioista on esitetty vain aiheisiin liittyvät perusteet ja teorioiden pääsääntöjen mahdolliset poikkeukset on jätetty huomiotta.

Uskon työni tarjoavan riittävän ja kattavan teoriakatsauksen kirjanpitoon, tilinpäätöksen tulkintaan ja taloudellisen tilanteen analysointiin, joka parantaa insinöörin valmiutta työelämään entisestään kaupallistuvassa maailmassa.

2 KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS

Kirjanpito on tapahtumien systemaattinen muistiinpanojärjestelmä, jonka avulla yritykset tallentavat toiminnassaan merkityksellisiä liiketapahtumia. Kirjanpitoon merkittäviä liiketapahtumia ovat tulot, menot, rahoitustapahtumat, sekä näiden oikaisu ja siirtoerät. (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 17–18)

Kirjanpitolaki asettaa lainsäädännölliset määräykset kirjanpitoa koskien. Perustavanlaatuisia määräyksiä ovat esimerkiksi hyvä kirjanpitotavan noudattaminen ja vakiintuneet menettelytavat (1997/1336, KPL).

Eri kirjanpitovelvollisten kirjanpitomenetelmät poikkeavat toisistaan, mutta yleensä niiden toimintaperiaatteet ja lähtökohdat ovat samat. Kinnusta, Laitista, Laitista, Leppiniemeä ja Puttosta (2009) mukailen kirjanpitojärjestelmä toimii seuraavasti. Kirjanpito koostuu tileistä. Tilien määrän, toisin sanoen tilikartan laajuuden, määrittää informaatiotarve. Kirjanpitolain mukaan ainakin kaikkia taseessa ja tuloslaskelmassa omilla riveillään olevia asioita tulee seurata omilla tileillään. Kirjaukset tehdään tileille, joita voidaan kuvata kaksipuolisesti. Vasen puoli on nimikkeeltään debet ja oikea credit. Kirjaus tehdään aina sekä rahan lähteenä että rahan käytön kohteena olevalle tilille samanaikaisesti (kahdenkertaisen kirjanpidon periaate). Rahan lähteminen merkitään tilin credit-puolelle (kirjaus an tili) ja rahan tuleminen debet-puolelle (per tili).

Kun yritys ostaa myytäväksi hyödykkeitä 100 eurolla ja maksaa käteisellä, rahan lähteenä on kassatili. Käytön kohteena on myytävien tuotteiden varasto, jonka arvo kasvaa 100 euroa. Kirjauslauseke on muotoa per Varasto an Kassatili.

2.1 Tilinpäätös

Tilinpäätös johdetaan kirjanpidosta. Tilikauden aikana kirjanpitoon tileille kirjatut liiketapahtumat kootaan tilinpäätökseksi. Tilinpäätöksen sisältö on useimmiten seuraava: tuloslaskelma, tase, liitetiedot ja rahoituslaskelma (KPL 3:1§). Kinnunen ym. (2009) ovat kuvailleet tilinpäätöksen osien tehtäviä ja sisältöä seuraavasti.

2.1.1 Tase ja tuloslaskelma

Taseen ja tuloslaskelman laatiminen ovat tilinpäätöksen laatimisen keskeisimmät osat. Taseen tehtävänä on osoittaa yrityksen taloudellinen asema tilinpäätöspäivänä. Taseesta selviävät yrityksen varat, vastaavaa-puolella ja velat, vastattavaa-puolella. Vastaavaa-puoli sisältää tiedot pysyvistä vastaavista (esim. rakennukset, koneet) ja vaihtuvista vastaavista (esim. vaihto-omaisuus, rahat). Vastattavaa-puoli sisältää tiedot yrityksen omasta ja vieraasta pääomasta, tilinpäätössiirtojen kertymästä sekä pakollisista varauksista (Kinnunen ym. 2009, 18).

Oma pääoma on omistajien yritykseen sijoittamaa pääomaa, hallussapitovoittoja tai tilikauden tuloksen tuomaa tulo-rahoitusta. Vierasta pääomaa ovat yrityksen velat ulkopuolisille talouksille. Tilinpäätössiirtojen kertymä on verotuksellinen erä, jonka avulla yrityksellä on mahdollisuus tietyin edellytyksin muokata tilikaudelta maksettavan veron suuruutta (esim. myytyjen tuotteiden takuuvelvoitteista johtuvat, tulevaisuudessa todennäköisesti toteutuvat menot, voivat vähentää tilikauden verotettavaa tulosta takuuvarauksen nimikkeellä). Pakolliset varaukset ovat tulevaisuudessa varmuudella aiheutuvia, mutta aiheutumisaikakohdaltaan epämääräisiä menoeriä.

Tuloslaskelma osoittaa tilikauden tuloksen muodostumista. Sen lopputuloksena esitetään tilikauden voitto tai tappio, joka suurentaa tai pienentää taseen omaa pääomaa. Voitollisen tuloksen myötä yrityksellä on mahdollisuus muun muassa osingonjakoon. Tuloslaskelma esitetään vaihtoehtoisesti joko kululajikohtaisena

tai toimintokohtaisena riippuen siitä esitetäänkö kulut jaoteltuna kululajeihin, kuten osto- ja henkilöstökuluihin, vai toimintoihin, kuten myynnin ja markkinoinnin kuluihin. (Kinnunen ym. 2009, 32–37)

2.1.2 Liitetiedot

Liitetietojen tehtävä on täydentää tilinpäätöksessä annettuja tietoja oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi. Liitetiedoissa esitetään tietoja muun muassa taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman yksittäisistä eristä ja kirjanpidossa valituista käytännöistä ja menetelmistä, joita noudatetaan johdonmukaisesti tilikaudesta toiseen. (Kinnunen ym. 2009, 39–40)

2.1.3 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman avulla kuvataan liiketapahtumien todellisuudessa aiheuttamat rahanvirtojen liikkeet tilikauden aikana. Toisin sanoen sen tehtävänä on selvittää kirjanpitovelvollisen varojenhankintaa ja niiden käyttöä tilikauden aikana (Kinnunen ym. 2009, 37) Rahoituslaskelman laatimien on pakollista vain jos yritys on julkinen osakeyhtiö (Oyj), suuri osakeyhtiö tai osuuskunta. (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 35)

Niin sanottu suuri kirjanpitovelvollinen on kysymyksessä, jos seuraavista ehdoista vähintään kaksi täyttyy tilikaudella (KPL 3:9.2§):

- liikevaihto yli 7 300 000 euroa
- taseen loppusumma yli 3 650 000 euroa
- yritys työllistää yli 50 henkilöä

2.2 Toimintakertomus

Toimintakertomuksen laatimisesta määrätään myös kirjanpitolaissa. Toimintakertomus ei siis ole tilinpäätöksen osa ja sen laatimien ei ole pakollista pienimmille kirjanpitovelvollisille, pois lukien pörssissä noteeratut pienet yritykset. Toimintakertomuksessa tulee esittää muun muassa olennaiset tapahtumat, tulevaisuuden odotukset, tietoa riskeistä, epävarmuustekijöistä ja liiketoimintaan sekä taloudelliseen asemaan vaikuttavista tekijöistä (Kinnunen ym. 2010, 41). Toimintakertomukseen sisältyy myös yrityksen omat näkemykset myöhemmin tässä opinnäytetyössä esiteltävän tunnuslukuanalyysin tuloksista. Toimintakertomuksella on merkittävä osa, kun tarkastellaan tilinpäätöstä ja paneudutaan sen tarjoamaan informaatioon.

Kirjanpidosta johdetaan tilinpäätöksen ohella muitakin lakimääräisiä tai säänneltyjä ja määrämuotoisia raportteja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 17). Kirjanpidon perimmäinen tarkoitus onkin olla perustana yritystä koskeville tiedonantovelvoitteille ja hyväksikäyttötehtävälle. Kirjanpidosta ja siitä johdetuista raporteista ovat kiinnostuneita muun muassa sijoittajat, henkilöstö, lainanantajat ja julkinen valta (verottaja), sekä useat muut yrityksen sidosryhmät. Kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevan sääntelyn ja määräysten avulla varmistetaan kirjanpitovelvollisen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta saatava oikea ja riittävä kuva, ja yritysten välinen vertailtavuus. (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 156) Vertailtavuuden perusteena toimivat edellä mainitut kirjanpidon oikaisu- ja siirtoerät, joiden avulla kirjanpidossa käytettyjen vaihtoehtoisten kirjausmenetelmien poikkeamat oikaistaan vastaamaan tilinpäätöshetkeä suoriteperusteisesti. (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 19)

Globaalissa taloudessa toimittaessa varsinkin suurten yritysten raportoinnin tulee olla myös kansainvälisesti vertailukelpoista ja yhteismitallista. EU- alueella toimivilta pörssiyrityksiltä vaaditaan kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin perustuvaa IFRS- tilinpäätöstä. Suomessa IFRS- tilinpäätös on pakollinen vain pörssiyrityksille, mutta sen voivat halutessaan tehdä myös muut kirjanpitovelvolliset. (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 18) Tässä opinnäytetyössä keskitytään kui-

tenkin asioiden tarkasteluun vain suomalaisen, yleisen ja kaikkia kirjanpitovelvollisia koskevan säännösten pohjalta.

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätöstiedoilla ajatellaan yleisesti olevan kaksi merkittävää roolia, kun halutaan tyydyttää sidosryhmien tiedontarve. Ensimmäinen niistä on oman ja vieraan pääoman sijoittajille tarjottava taloudenpito näkökulma, joka osoittaa kuinka menestyksekkäästi yritys on onnistunut hyödyntämään rahoittajien ja muiden sidosryhmien tarjoamia varoja ja muita resursseja. Toinen näkökulmista on investointinäkökulma, joka tarjoaa tietoa rahoittajien sijoituspäätöksiin. Tilinpäätökselle on esitetty kirjallisuudessa useita laadullisia piirteitä ja vaatimuksia, mutta investointinäkökulman merkityksellisuuden lisääntymisen myötä niistä keskeisimmiksi ovat nousseet käyttökelpoisuus ja hyödyllisyys. Tilinpäätöksen tulee siis lähtökohtaisesti tarjota oleellista tietoa, jonka avulla sijoittajat voivat muodostaa käsityksen yrityksen arvosta. (Kinnunen ym. 2009, 47–49)

Yrityksen kokoon ja kasvuun liittyvät tiedot ovat usein luettavissa suoraan tilinpäätöksestä. Hyviä mittareita ovat esimerkiksi toiminnan volyymiä kuvaava liikevaihto tai toimintaan sitoutuneen pääoman määrää kuvaava taseen loppusumma. (Kinnunen ym. 2009, 54). Tilinpäätösanalyysi tarkoittaa yksinkertaisimmillaan tilinpäätöksen erien (tase ja tuloslaskelma) tarkastelua ja niiden perusteella johtopäätösten tekemistä. Tällaisella, hyvinkin pelkistetyllä, lähestymistavalla yritykseen tutustuttaessa voidaan jo saada käsitys tilinpäätöksen laatijan tavoitteista ja halusta alentaa tai korottaa tilikauden tulosta, eli niin sanotusta jaksotuserien käytöstä. (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 142).

Tilinpäätösanalyysi on tarkemmin sanottuna analyysimuoto, joka sijoittuu yritystarkastelussa tunnuslukuanalyysin ja yritystutkimuksen välimaastoon (Kuva 1.). Tunnuslukuanalyysi on tilinpäätösanalyysin laskelmiin perustuvista analyyseistä keskeisin, mutta myös suppein ja yksinkertaisin (Niskanen & Niskanen 2002, 9). Sen avulla tuotetaan tietoa yrityksen taloudellisista toiminta edellytyksistä, eli kannattavuudesta ja rahoituksen tilasta (vakavaraisuus ja maksuvalmius). Tieto esitetään ja analysoidaan mittareiden, eli tunnuslukujen avulla. Yritykset laskevat tunnuslukuja myös itse tietoa saadakseen ja joitakin tunnuslukuja tulee kir-

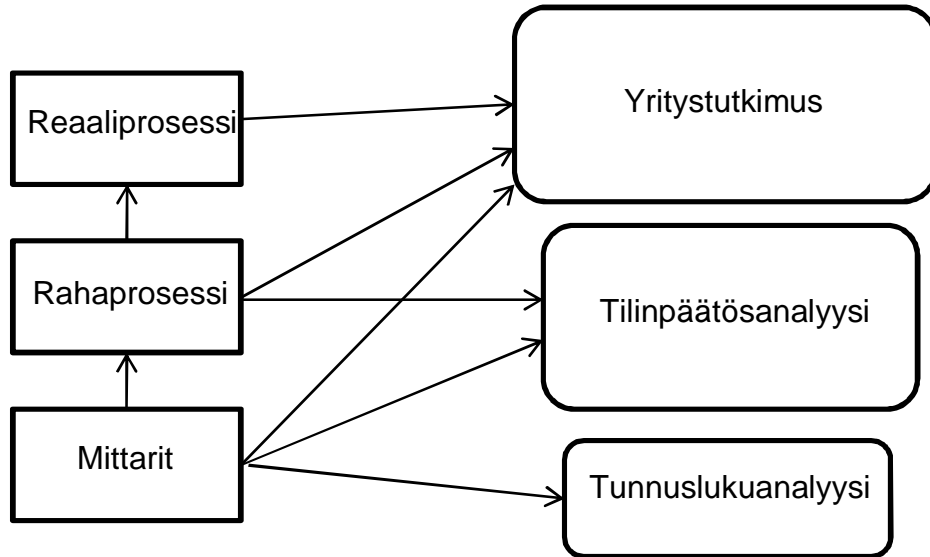
janpitolain mukaan sisällyttää myös toimintakertomukseen. (Leppiniemi & Kykänen 2001, 142). Tässä opinnäytetyössä laaditaan esimerkki tunnusluku-analyysin laatimisesta ja käytöstä yritystä analysoitaessa.

Tilinpäätösanalyysi on tunnuslukuanalyysiä kehittyneempi analyysimuoto. Se hyväksikäyttää tunnuslukuanalyysin tarjoamaa informaatiota, mutta tarkastelee syvällisemmin tilikauden rahavirtoja (rahaprosessi). Pelkkien lukuarvojen lisäksi tilinpäätösanalyysissä pyritään arvioimaan niihin liittyviä tekijöitä, jolloin voidaan arvioida sitä onko saatu tunnusluvun arvo vain satunnainen vai ovatko ne merkkejä pitkän aikavälin todellisesta muutoksesta. (Niskanen & Niskanen 2002, 10)

Tilinpäätösanalyysin toteutetaan vaiheittain. Ensin taseen ja tuloslaskelman eriä oikaistaan, jotta saadaan aikaan vertailun mahdollistava standardoitu lähtöaineisto. Useimmiten muokkaus tarkoittaa vain erien uudelleen järjestelyä. Toisessa vaiheessa valitaan käytettävä analyysimenetelmä ja mittauskohteet. Valinnat tehdään mahdollisuuksien ja halutun informaation mukaisesti. Kolmannessa vaiheessa yrityksen taloudellista menestystä tutkitaan erilaisten vertailukohteiden ja tekniikoiden avulla. Analyysitekniikat ovat prosenttimuotoinen tilinpäätös, trendianalyysi, tunnuslukuanalyysi ja kassavirta-analyysi. Tilinpäätösanalyysissä korostuu ajatus siitä, että teknistä toteutusta keskeisempää on saatujen tulosten syy-seuraussuhteiden selvittäminen ja tulosten avulla tehtävä vertailu. (Niskanen & Niskanen 2002, 19–20)

Yritystutkimus on analyysimuodoista syvällisin. Sen avulla pyritään selvittämään taloudelliseen menestykseen vaikuttaneet tekijät aivan liiketoiminnan tasolta lähtien. Tällöin tarkastellaan myös reaali-prosessin toimintoja, kuten tuotannon-tekijöiden hankintaa ja varastointia. Tutkimusmenetelmien avulla yritystutkimuksessa pyritään analysoimaan kaikki yritystoiminnan tasot. Päätasolla tarkastellaan taloudellista asemaa, liiketoimintaprofiilia, sekä toimialaa tilinpäätösanalyysin keinoja hyödyntäen. Taloudellista asemaa kuvataan tässäkin tapauksessa muun muassa tunnusluvuilla. Liiketoimintaprofiilin osalta tarkastellaan yrityksen strategiaa, kilpailuympäristöä ja johtoa. Toimialan tarkasteluun puolestaan liittyvät esimerkiksi toimialan syklisyys sekä kasvuodotukset. Osa-alueisiin liittyvää

tietoa kerätään laajalti eri lähteistä, aina johdon haastatteluista lähtien. (Niskanen & Niskanen 2002, 11–13)

Kuva 1. Tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja yritystutkimus (Niskanen & Niskanen 2002, 9).

4 TUNNUSLUKUANALYYSI

Seuraavaksi käydään tarkemmin läpi tunnuslukuanalyysin käytännön vaiheet sekä kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukujen muodostuminen. Kunkin taloudellisen toimintakyvyn osa-alueen yhteydessä esitetään yleisesti käytetyt laskukaavat tunnuslukujen laskentaan sekä yleisesti hyväksytyjä viitearvoja tunnuslukujen arvojen tulkinnalle.

4.1 Tilinpäätöksen oikaiseminen analyysia varten

Oleellinen tekijä tilinpäätöksen tulkinnan ja analysoinnin oikeellisuuden kannalta on taseen ja tuloslaskelman oikaiseminen. Oikaisulla on tarkoitus poistaa kirjanpidollinen tuloksenjärjestely, joka on mahdollista normiston sallimien vaihtoehtoisten käytäntöjen vuoksi. Se mahdollistaa yritysten ja tilikausien välisen tilinpäätösten vertailun. Yritystutkimusneuvottelukunta on laatinut ohjeelliset oikaistun taseen ja tuloslaskelman kaavat, joiden avulla yritysten viralliset tilinpäätökset muokataan vaivattomasti vertailukelpoisiksi. Oikaistun taseen ja tuloslaskelman eriä käytetään tilinpäätös- ja tunnuslukuanalyysin laskelmissa. (Niskanen & Niskanen 2003, 59–61)

Tuloslaskelman oikaiseminen tapahtuu järjestelemällä virallisen tuloslaskelman erät oikaistun kaavan mukaiseksi. Useimmiten erät saadaan suoraan virallisesta tilinpäätöksestä, mutta osa tulee nimetä uudelleen tai yhdistää keskenään. Oikaistu kaava sisältää myös käyttökatteen, jota ei kirjanpitoasetuksen mukaan esitetä virallisessa tuloslaskelmassa (Yritystutkimus 2011, 17).

Taseen oikaiseminen tapahtuu samoin kuin tuloslaskelman oikaisu. Oikaistun taseen kaava sisältää useita virallisessa taseessa olevia eriä, siitä yhdistelemällä saatuja eriä, sekä joitakin kokonaan uudelleen muodostettavia eriä, kuten esimerkiksi mahdollinen leasingvastuuvelka. Leasingvastuuvelkaerä muodostetaan, jos yrityksellä on tulevaisuudessa erääntyviä leasingmaksuja (Niskanen & Niskanen 2003, 70).

Tässä opinnäytetyössä esiteltävässä esimerkissä tunnuslukuanalyysin laadinnasta käydään läpi myös tilinpäätöksen oikaiseminen ja siinä käytettyjen yksittäisten erien muodostuminen.

4.2 Kannattavuuden tunnusluvut

Kannattavuuden tunnuslukuja muodostetaan tilinpäätöksestä yleensä kahdella eri periaatteella. Ensinnäkin tuloslaskelman osoittamaa tilikauden (12kk) tulosta voidaan verrata tilikauden liikevaihtoon (voittoprosentti-lähestymistapa). Voittoprosentti-tarkastelutapa kuvaa tilikauden katetta. Toisin sanoen sitä, montako senttiä tulosta yksi myynnistä saatu euro sisältää. Toinen lähestymistapa on verrata tulosta pääomaan. Tällöin saadaan selville pääomalle ansaittu vuosikorko. (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 143)

Leppiniemeä ja Kykkästä (2001) mukaillen kannattavuuden arviointiin käytetään muun muassa seuraavanlaisia tunnuslukuja.

Voittoprosenttiin perustuvat tunnusluvut eivät sovellu kovin hyvin yritysten väliseen vertailuun, niiden avulla tuotetaan paremminkin informaatiota yrityksen toimintapolitiikasta: pyritäänkö hyvään tulokseen suurella volyymillä ja pienellä katteella vai päinvastoin. Voittoprosentti-tunnusluvut ovat hyviä kuvaamaan yrityksen kehittymistä toiminnassaan, niistä tavanomaisimmat ovat:

$$\text{liikevoittoprosentti} = \frac{\text{liikevoitto}}{\text{liikevaihto}} * 100\%$$

$$\text{käyttökateprosentti} = \frac{\text{käyttökate}}{\text{liikevaihto}} * 100\%$$

Yritysten väliseen kannattavuusvertailuun käytetään tavallisesti pääomaan verrattuja tunnuslukuja. Niistä tavanomaisin on pääoman tuottoprosentti, joka kuvaa tilikaudella pääomalle kertynyttä korkoa. Tunnusluvun laskentakaava ja nimi riippuvat tarkastelu näkökulmasta. Tarkasteltaessa omanpääoman sijoittajien (omistajat) sijoituksilleen saamaa korkoa lasketaan oman pääoman tuottoprosentti.

$$\text{oman pääoman tuotto-% (ROE)} = \frac{\text{nettotulos}}{\text{taseen oma pääoma tilikauden alussa}} * 100\%$$

Tarkasteltaessa vieraan pääoman sijoittajien saamaa tuottoa lasketaan tuotto-% sijoitetulle pääomalle.

$$\text{sijoitetun pääoman tuotto-%} = \frac{\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut}}{\text{sijoitettu pääoma tilikaudella keskimäärin}} * 100\%$$

Viimeisimpänä tuotto-%:na esitellään kokonaispääoman tuotto-%, joka kuvaa tuottoa yhteiskunnan näkökulmasta. Mitä suurempi kokonaispääoman tuotto-% on sitä parempaa yritystä voidaan pitää kokonaistalouden kannalta.

$$\text{kokonaispääoman tuotto-%} = \frac{\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}}{\text{kokonaispääoma}} * 100\%$$

Kirjallisuudessa on esitetty yritystutkimuksiin ja elämäkokemuksiin perustuvia suuntavia ohjeita sijoitetun sekä kokonaispääoman tuotto-%:n tunnusluville.

Tuotto prosentti	Arviointi
< 0 %	heikko
0–15 %	tydyttävä
> 15 %	hyvä

Taulukko 1. Sijoitetun pääoman tuotto prosentin ohje arvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 145).

Tuotto prosentti	Arviointi
< 5 %	heikko
5–10 %	tydyttävä
> 10 %	hyvä

Taulukko 2. Kokonaispääoman tuotto prosentin ohje arvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 145).

4.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Vakavaraisuuden tunnusluvuilla kuvataan yritykseen liittyvää rahoitusriskiä, eli toisin sanoen yrityksen riskinsietokykyä (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 145). Yritystoiminnassakaan kaikki ei mene aina suunnitellusti ja joskus epäonnistuminen voi tulla kalliiksi. Huonoista ajoista tai epäonnistista taloudellisista menetyksistä huolimatta yrityksen tulisi voida taata toiminnan jatkuvuus. Mitä vakavaraempi yritys on, sitä paremmat ovat sen selviytymismahdollisuudet ja tappionsietokyky

Vakavaraisuutta on tapana mitata pääomarakennetta kuvaavilla tunnusluvuilla. Tällaisia tunnuslukuja ja niiden laskenta kaavoja ovat Kinnusen ym. (2009) mukaan:

$$\text{omavaraisuusaste} = \frac{\text{oma pääoma}}{\text{taseen koko pääoma}} * 100\%$$

$$\text{suhteellinen velkaantuneisuus} = \frac{\text{vieras pääoma}}{\text{liikevaihto}} * 100\%$$

Omavaraisuusaste osoittaa oman pääoman osuuden taseen loppusummasta, eli koko pääomasta. Mitä vähemmän yrityksellä siis on korollista velkaa, eli vierasta pääomaa sitä parempi on tunnusluvun arvo. Suhteellinen velkaantuneisuus suhteuttaa velat toiminnan volyymiin. Huolestuttavaa on jos yrityksen liikevaihto on velkoja pienempi eli tunnusluvun arvo ylittää 100 prosenttia. Suuntaa antavina ohjearvoina, joiden tulkinnassa tulee ottaa huomioon muun muassa toimialakohtaiset erot, voidaan edellä esitetyille tunnusluvuille pitää taulukoiden 3 ja 4 mukaisia arvoja.

Omavaraisuusaste	Arviointi
< 20 %	heikko
20–40 %	tydyttävä
> 40 %	hyvä

Taulukko 3. Omavaraisuusasteen ohjearvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 146).

Suhteellinen velkaantuneisuus	Arviointi
> 80 %	heikko
40–80 %	tydyttävä
< 40 %	hyvä

Taulukko 4. Suhteellisen velkaantuneisuuden ohjearvoja (Leppiemi & Kykkänen, 2001, 147).

Helposti voitaisiin olettaa, että mitä vähemmän velkaa yrityksellä on sitä parempi, mutta totuus on kuitenkin toisenlainen. Vierasta pääomaa käyttämällä yritys voi hyvinä aikoina parantaa oman pääoman tuottoaan niin sanotun vipuvaikutuksen kautta. Esimerkki havainnollistaa vipuvaikutusta:

Yrityksillä (A ja B) on molemmilla 1000 euroa pääomaa. Toisella omaa pääomaa on 50 % ja toisella vain 250 euroa, eli 25 %. Yritys tekee tilikaudella voittoa 500 euroa, josta vieraalte pääomalle maksetaan tuloksesta riippumaton, kiinteä korko. Korkoprosentin ollessa 10 A maksaa korkoa 50 euroa ja B 75 euroa. Omalle pääomalle jää tällöin: A 450 euroa ja B 425 euroa. Oman pääoman tuotto-prosentiksi muodostuu: A $(450/500 \cdot 100)$ 90 % ja B $(425/250 \cdot 100)$ 170 %. Vaikka tulos on molemmille yrityksille voitollinen, muodostuu yrityksen B oman pääoman tuotto-prosentti kaksinkertaiseksi. Tämä johtuu vieraan pääoman kiinteästä kustannuksesta.

Leppiniemi ja Kykkänen (2001) esittelevät vielä kolmannen, omavaraisuusasteen ohella pörssiyritysten toimintakertomuksissa käytetyn, vakavaraisuuden tunnusluvun. Nettovelkaantumisaste, eli gearing-prosentti vertaa korollista vieraan pääoman määrää ja oman pääoman määrää keskenään:

$$\text{gearing} = \frac{\text{korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{oma pääoma}} * 100\%$$

Lähtökohtaisesti 100 prosenttia pienempi tunnusluvun arvo katsotaan riittäväksi. Maksuvalmiutta pidetään heikentyneenä jos tunnusluvun arvo ylittää 100 prosenttia ja heikkona jos se on negatiivinen (oma pääoma voi olla negatiivinen tilikauden tappiosta johtuen).

4.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Maksuvalmiuden tunnusluvut kertovat yrityksen kyvystä suoriutua maksuvelvoitteistaan (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 147). Jotta yritys olisi kyvykäs toiminnan jatkuvuuteen, sen tulee olla aina valmis suoriutumaan maksuistaan koskien esimerkiksi palkkoja, erääntyviä maksuja tai vaikkapa polttoaineostoksia. Maksuvalmius onkin vakavaraisuuden ohella toinen yritystoiminnan jatkuvuuden kriittinen edellytys (Kinnunen ym. 2009, 67).

Maksuvalmiutta mitataan Kinnusen ym. (2009) mukaan taselähtöisesti suhteuttamalla yrityksen nopeasti rahaksi muutettavissa olevat varat alle vuoden sisällä

erääntyviin lyhytaikaisiin velkoihin. Oleellisimmat tunnusluvut ja niiden laskenta-kaavat ovat:

$$\text{quick ratio} = \frac{\text{kassa ja markkina- arvopaperit} + \text{lyhytaikaiset saamiset}}{\text{lyhytaikaiset velat yhteensä}}$$

$$\text{current ratio} = \frac{\text{lyhytaikaiset varat yhteensä}}{\text{lyhytaikaiset velat yhteensä}}$$

Se mitä yrityksen käytettävissä oleviin varoihin luetaan, eli käytännössä lue-taanko vaihto-omaisuus mukaan lyhytaikaisiin varoihin, erottaa tunnusluvut toi-sistaan. Molemmissa tunnusluvuissa rahavaroja verrataan erääntyviin velkoihin ja niiden teoreettiset minimivaatimukset ovat luonnollisesti 1,00. Kuitenkin oh-jearvoina quick ja current ratiolle pidetään taulukoiden 5 ja 6 mukaisia arvoja.

Quick ratio	Arviointi
< 0,5	heikko
0,5–1,0	tydyttävä
> 1,0	hyvä

Taulukko 5. Quick ratio -tunnusluvun ohjearvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 148).

Current ratio	Arviointi
< 1,0	heikko
1,0–2,0	tydyttävä
> 2,0	hyvä

Taulukko 6. Current ratio -tunnusluvun ohjearvoja (Leppiniemi & Kykkänen 2001, 148).

4.5 Muita tunnuslukuja

Yritys toimintaan sitoutuu sen laajuudesta ja toimialasta riippuen erinäisiä määriä pääomaa. Mitä turvallisemmalla tai pysyvämmällä pääomalla toiminta rahoitetaan, sitä parempi on yrityksen rahoitusrakenne. Käyttöpääoma kuvaa juoksevaan toimintaan sitoutunutta pääomaa.

$$\text{käyttöpääoma} = \text{vaihto-omaisuus} + \text{myyntisaamiset} - \text{ostovelat}$$

Erilaiset kiertonopeuden tunnusluvut puolestaan kertovat eri omaisuuserien sitoman pääoman kierrosta ja niiden rahoitustarpeista. Toisin sanoen siis kuinka monta päivää myyntisaamiset ovat saamia ennen maksua, tai montako päivää ostovelat ovat yritykset velkoja ennen maksusuoritusta. Tällaisia tunnuslukuja ovat:

$$\text{myyntisaamisten kiertoaika} = \frac{365 * \text{myyntisaamiset}}{\text{liikevaihto}}$$

$$\text{ostovelkojen kiertoaika} = \frac{365 * \text{ostovelat}}{\text{ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut}}$$

$$\text{vaihto-omaisuuden kiertoaika} = \frac{365 * \text{vaihto-omaisuus}}{\text{liikevaihto}}$$

Vaihto-omaisuuden kiertoaika kuvaa varastossa olevan tavaran kiertonopeutta. Eli sitä montako päivää vaihto-omaisuudeksi hankittu hyödyke sitoo hankintahintansa arvosta pääomaa ennen siitä saatavan myyntitulon realisoitumista.

4.6 Kassavirta-analyysin ja rahoituslaskelman laatiminen

Taseen ja tuloslaskelman erien käyttöön tilinpäätöksen analysoinnissa liittyy muutamia ongelmia. Taseen ongelmana on se, että sen erät ovat varantosuu-reita, eli ne kuvaavat tilannetta vain ja ainoastaan tilinpäätöshetkellä (Kinnunen ym. 2009, 69). Taseen erät eivät siis kerro välttämättä mitään esimerkiksi kuu-kauden takaisesta tilanteesta.

Tuloslaskelman erät ovat puolestaan virtasuureita (Kinnunen ym. 2009, 69). Ne kuvaavat koko tilikauden aikaisia tapahtumia ja usean tilikauden tuloslaskelman erät voidaan laskea järkevästi yhteen. Tuloslaskelman erien ongelma piileekin kirjanpidon suoriteperusteisessa kirjausmenettelyssä, menojen ja tulojen kirjaamisesta ja menojen jaksottamisesta tuloksi eri tilikausille. Tästä johtuu se, etteivät tuloslaskelman tuotot ja kulut vastaa niihin liittyviä kassavirtoja (Kinnunen ym. 2009, 70).

Kassavirtalaskelman tehtävä on varmistaa konkreettinen ja oikea kuva tilikauden tapahtumista. Sen perusajatuksena selvittää tilikauden aikaisten rahavarojen riittävyys, sekä mahdollisen kassaylijäämän hyödyntäminen vieraan pääoman velkojen maksuun tai investointeihin. Kassavirtalaskelman lähtökohtana on oikaistun tuloslaskelman nettotulos, tulosta oikaistaan tilinpäätöksen erillä joihin ei ole liittynyt niitä vastaavia rahavirtoja. Tällaisia erinä ovat esimerkiksi poistot (järjestelmällinen menokirjaus, ei kassasta maksua) ja siirtosaamiset (tulokirjaus, asiakkaalta ei ole vielä saatu rahoja). Kassavirtalaskelman tulosta kutsutaan nettokassavirraksi, joka siis kuvaa tilikauden aikaista kassaperusteisen tulorahoituksen riittävyyttä (Kinnunen ym. 2009, 71). Nettokassavirran avulla laskettavat, yrityksen kokoon suhteutetut tunnusluvut tarjoavat realistisempaa informaatiota yritysten väliseen vertailuun, kuin esimerkiksi edellä esitetyt staattiset tunnusluvut (taseen eriin perustuvat) current ja quick ratio.

Kassavirtalaskelman tuloksesta päästäänkin sujuvasti tuloksen laatuun. Yritysten harrastama tuloksen ohjailu voi osaltaan vaikuttaa tilinpäätöksessä esitettävään tulokseen ja sitä kautta johdettaviin tunnuslukuihin. Tuloksen laadulle onkin laskettavissa tunnusluku, joka esittää jaksotuserien osuuden taseen loppusummasta. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä tarkempi on tilinpäätöksessä esitetty tulos ja sitä vähäisempää on mahdollinen tuloksen ohjailu. (Kinnunen ym. 2009, 73–74)

Kassavirtalaskelma on rahoituslaskelman, joka on pienet kirjanpitovelvolliset pois lukien pakollinen tilinpäätöksen osa, yksinkertaistettu sovellus. Oikeaoppisen rahoituslaskelman laadintaan on saatavilla kirjanpitolautakunnan yleisohje (KILA 2007). Sen mukaan rahoituslaskelman osat ovat liiketoiminnan, investoin-

tien ja rahoituksen rahavirrat. Erien laskenta tapahtuu oikaisemalla tilinpäätöksen eriä vastaamaan niihin liittyviä rahavirtoja edellä esitellyn kassavirtalaskelman tavoin. Eri rahavirtalaskelmiin liittyvät eri tilinpäätöksen erät ja ne tarjoavat näin ollen informaatiokin eri tarpeisiin. Kun kaikki edellä mainitut rahavirrat lasketaan yhteen, tulisi tuloksen vastata perättäisten tilinpäätösten taseiden välisen rahavarojen välistä muutosta. Liiketoiminnan rahavirran laskemiseksi on esitetty kaksi vaihtoehtoista laskentatapaa, bruttoperusteinen suora sekä netto-
perusteinen epäsuora rahoituslaskelma. Suoraa laskentatapaa pidetään informatiivisempänä analyysien kannalta ja siksi se on kirjanpitolautakunnan suosittelema.

5 KULJETUSLIIKE MATTI JANHUNEN OY:N TUNNUSLUKUANALYYSI

Kuljetusliike Matti Janhunen Oy (Janhunen) on Pirkanmaan alueella palveleva perheyritys, joka aloitti toimintansa vuonna 1944. Tuolloin Aarne Janhunen sai yksinkertaiselta kuulostavan liikeidean ja ryhtyi käämittämään uudelleen laturinkeloja. Koska idea osoittautui toimivaksi, perustettiin Janhusen autosähkökorjaamo Tampereelle. Rungas vuosikymmen myöhemmin yritys hankki ensimmäisen maansiirtokoneensa ja laajensi liiketoimintaansa maanrakennukseen. Pian tämän jälkeen avattiin myös Aarne Janhunen Oy:n varaosa- ja tarvikeliike, sekä autosähkökorjaamon oheen dieselmoottorikorjaamo. (Mainostoimisto Mauseri 2008, 1)

Sittemmin Janhunen on luopunut sekä maanrakennus että korjaamotoiminnastaan ja ilmoittaakin toimialakseen monipuoliset ja vaativat nostotyöt, sekä suurten ja poikkeavan muotoisten kappaleiden erikoiskuljetukset. Janhusella on käytössään nykyaikainen ja vahva nosturikalusto, jonka nostokyky on 30–350 tonnia, voimakkaat vetoautot ja monipuoliset perävaunuvaihtoehdot, sekä viisi isoa Hiab-autoa. Janhusen toiminta on keskittynyt enimmäkseen Länsi-Suomen alueelle. Yrityksellä on 26 omaa työntekijää, ja tämän lisäksi se työllistää runsaasti tilapäistä työvoimaa alihankintana, muun muassa nosturinkuljettajia. (Janhunen)

Tehtävänäni tässä opinnäytetyössä on tutustua Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n tilinpäätöksiin vuosilta 2009–2011 ja tehdä niiden pohjalta analyysi yrityksen viime vuosien kehityksestä ja nykytilasta. Analyysityökalunani käytän perinteistä tunnuslukuanalyysiä, joka perustuu oikaistuun tuloslaskelmaan ja taseeseen. Tunnuslukujen perusteella esitän omat näkemykseni yrityksen tilasta. Omat näkemykseni perustuvat yleisiin ohjearvoihin ja omiin tulkintoihini.

5.1 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Oikaistu tuloslaskelma lähtee liikkeelle liiketoiminnan tuotoista, eli liikevaihdosta ja muista tuotoista, jotka saadaan suoraan virallisesta tilinpäätöksestä. Seuraavaksi tuotoista vähennetään liiketoiminnasta aiheutuneet kulut. Saatu erotus osoittaa käyttökateen määrän. Käyttökate esittää varsinaisen liiketoiminnan tuloksen ja vastaa varsinaisen tuloslaskelman liikevoittoa. Käyttökatteesta vähennetään poistot, jotka johtuvat aineellisen omaisuuden kulumisesta ja niiden kirjanpitoarvojen alenemisesta. Janhusen tapauksessa suuret poistot johtuvat arvokkaasta nosturi- ja kuljetuskalustosta, joiden poisto-aika on verrattain lyhyt. Liiketulos on erä, joka osoittaa tuloksen ennen rahoituseriä ja veroja. Janhunen on rahoittanut hankintojaan pankkilainoin, joista seuraa koronmaksuvelvollisuus. Erät nettotulos, kokonaistulos ja tilikauden tulos ovat Janhusen tapauksessa samat, sillä se ei ole käyttänyt tilinpäätöksissään tuloksenohjailukeinoja.

	2011	2010	2009
LIKEVAIHTO	3391099,07	2545868,60	2481051,34
Liiketoiminnan muut tuotot	276898,06	499721,44	754389,85
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	3667997,13	3045590,04	3235441,19
Aine- ja tarvikkeikäyttö	-679242,97	-555351,13	-433695,66
Ulkopuoliset palvelut	-196681,96	-128748,03	-101462,54
Henkilöstökulut	-1171602,66	-1146359,26	-1191534,66
Liiketoiminnan muut kulut	-427510,03	-411851,67	-419316,60
KÄYTTÖKATE	1192959,51	803279,95	1089431,73
Suunnitelman mukaiset poistot	-1001286,00	-895486,68	-722603,90
LIIKETULOS	191673,51	-92206,73	366827,83
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	0,00	300000,00	0,00
Muut korko- ja rahoitustuotot	821,91	1084,03	1356,71
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-67689,63	-33584,02	-30788,74
Välittömät verot	-790,71	0,00	-88306,86
NETTOTULOS	124015,08	175293,28	249088,94
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00
KOKONAISTULOS	124015,08	175293,28	249088,94
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	124015,08	175293,28	249088,94

Kuva 2. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n oikaistut tuloslaskelmat 2009–2011.

Tasetta oikaistaan tuloslaskelman mukaisesti lähinnä eriä uudelleen järjestelmällä ja uudelleen nimeämällä. Pysyvien vastaavien osalta Janhusella on virallisessa tilinpäätöksessään aineellisena omaisuutena vain koneita ja kalustoa. Virallisen taseen erä osuudet saman konsernin yrityksissä saa nimen muut osakkeet ja osuudet. Erä muodostuu Janhusen omistamasta Euran rakennustarvike Oy:stä. Palveluyrityksenä Janhusella ei ole lainkaan vaihto- omaisuutta, vaan vaihtuvien vastaavien erät koostuvat vain saamisista. Myyntisaamiset suoraan virallisesta tilinpäätöksestä ja muihin saamisiin yhdistetään virallisen taseen erät saamiset saman konsernin yrityksiltä, lainasaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset. Rahat ja pankkisaamiset muodostavat erän rahat ja rahoitusarvopaperit.

Oman pääoman osalta tapahtuu vain erien uudelleen nimeäminen. Vieraan pääoman osalta pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta tulevat virallisesta taseesta suoraan. Virallisen taseen lyhytaikaisten velkojen erät lainat rahoituslaitoksilta, velat saman konsernin yrityksille ja muut velat yhdistetään oikaistuun taseeseen korollisten lyhytaikaisten velkojen eräksi. Ostovelat saadaan suoraan ja muita korottomia velkoja vastaa virallisen taseen erä siirtovelat.

	2011	2010	2009	2008
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Koneet ja kalusto	3003858,00	2686460,00	2167811,68	2499526,34
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	9409,50	34000,00	34000,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	3003858,00	2695869,50	2201811,68	2533526,34
Muut osakkeet ja osuudet	289560,00	289560,00	289560,00	289560,00
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	289560,00	289560,00	289560,00	289560,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Myyntisaamiset	342594,93	266696,18	211712,44	323629,84
Muut saamiset	17999,45	506875,73	42119,15	268210,32
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	360594,38	773571,91	253831,59	591840,16
Rahat ja rahoitusarvopaperit	658513,86	590131,81	508632,66	353312,33
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4312526,24	4349133,22	3253835,93	3768238,83
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma tilikauden alussa	8409,40	8409,40	8409,40	8409,40
Kertyneet voitot	1828431,00	1833137,72	1764048,78	1168448,80
Tilikauden tulos	124015,08	175293,28	249088,94	770599,98
Taseen oma pääoma yhteensä	1960855,48	2016840,40	2021547,12	1947458,18
Oikaistu oma pääoma yhteensä	1960855,48	2016840,40	2021547,12	1947458,18
VIERAS PÄÄOMA				
Lainat rahoituslaitoksilta	1366082,24	1326020,70	593083,23	959869,80
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	1366082,24	1326020,70	593083,23	959869,80
Korolliset lyhytaikaiset velat	802040,37	857011,93	489698,50	500165,08
Ostovelat	36430,55	24539,57	13002,33	190510,25
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	147117,60	124720,62	136504,75	170235,52
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	985588,52	1006272,12	639205,58	860910,85
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	2351670,76	2332292,82	1232288,81	1820780,65
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4312526,24	4349133,22	3253835,93	3768238,83

Kuva 3. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n oikaistut taseet 2008–2011.

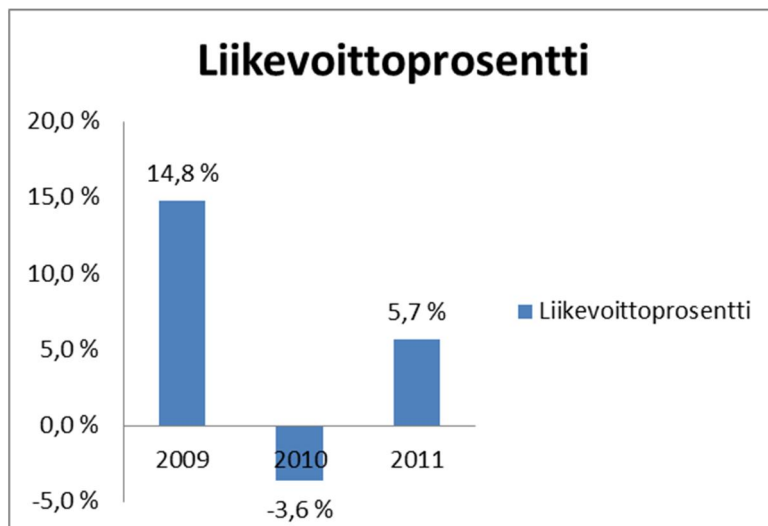
5.2 Tunnuslukuanalyysi

Tunnuslukujen avulla pyritään arvioimaan yrityksen kannattavuutta ja rahoituksen tilaa. Käytettäviksi tunnusluvuiksi valitaan yrityksen toiminnan kannalta oleellisimmat ja niitä tulisi käyttää yritysten väliseen vertailuun tai toiminnan historialliseen tarkasteluun. Tässä työssä keskityn jälkimmäiseen, eli tutkin Janhunen liiketoiminnan kehittymistä tilikausien 2009–2011 tilinpäätösten perusteella.

Janhusen kohdalla tunnusluvut valittiin pääsääntöisesti yhtiömuodon ja toimialan mukaan. Janhunen on myös pääasiassa palveluyritys, joten vaihtomaisuuden puuttuminen vaikutti osaltaan käytettäviin tunnuslukuihin.

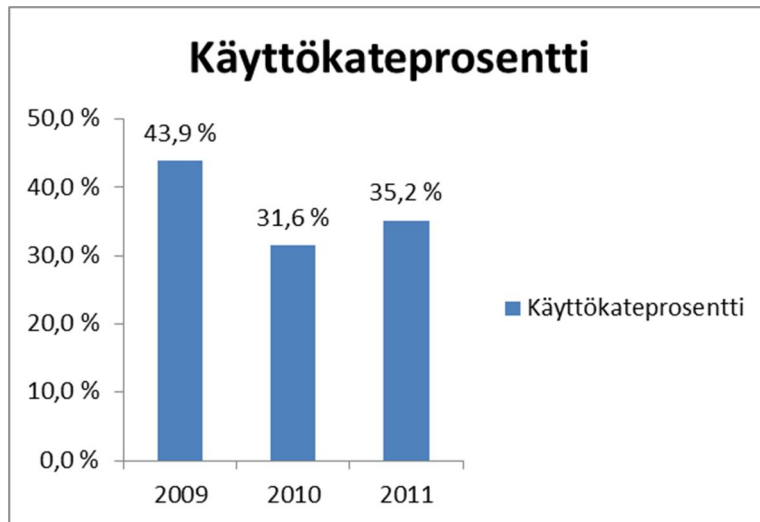
5.2.1 Kannattavuus

Kannattavuuden osalta laskin liikevoitto-, käyttökate- sekä pääomantuotto prosentit. Osakeyhtiö muotoiselle yritykselle juurikin siihen sijoitetun pääoman tuotto on kannattavuuden lähtökohta.

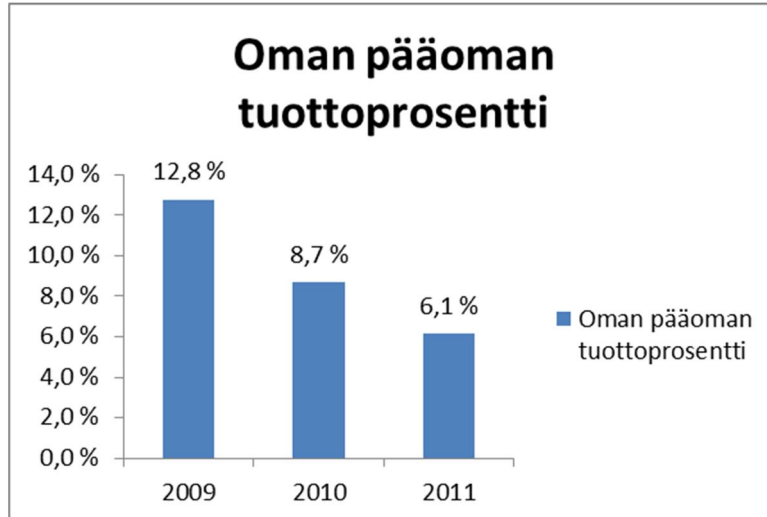
Kuva 4. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n liikevoittoprosentin kehitys 2009–2011.

Yllä on esitetty Janhusen liikevoittoprosentin kehitys vuosina 2009–2011. Vuoden 2010 negatiivinen arvo, johtuu oman liiketoiminnan tappiollisuudesta. Kyseisen tilikauden tulos on kuitenkin positiivinen, sillä samaan konserniin kuuluva yritys teki verrattain hyvän tuloksen. Vuonna 2009 Janhusen oma liiketoiminta on ollut erittäin kannattavaa ja vuoden 2011 tulos on edellisvuoden tulokseen nähden erittäin hyvä.

Kuva 5. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n käyttökateprosentin kehitys 2009–2011.

Käyttökateen osalta tuloksen ovat verrattain hyviä. Tosin korkeat käyttökateprosentit ovat ominaisia Janhusen toimialalla. Tämä johtuu suurista koneista ja kalustosta tehtävistä poistoista, jotka tulee kattaa käyttökateella.

Kuva 6. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n oman pääoman tuottoprosentin kehitys 2009–2011.

Kuva 7. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n sijoitetun pääoman tuotto prosenttien kehitys 2009–2011.

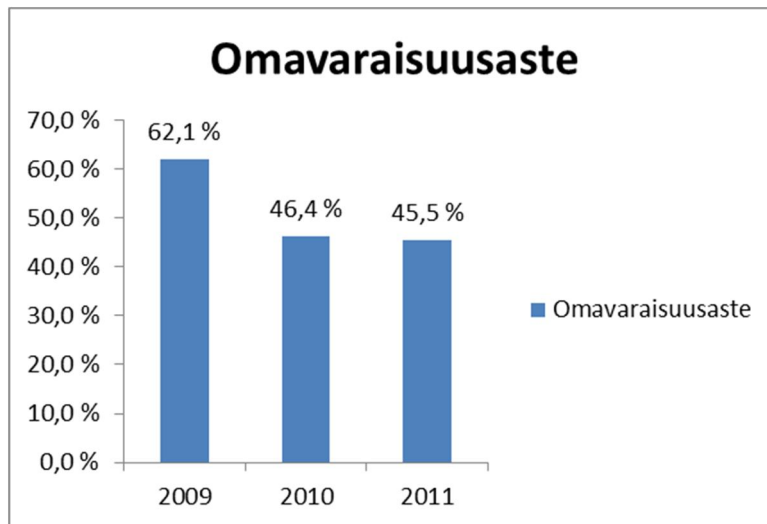
Kuva 8. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n kokonaispääoman tuotto prosenttien kehitys 2009–2011.

Pääoman tuotto prosenttien trendi on valitettavasti ollut Janhusella laskeva. Oman pääoman tuotto, joka on perheyriyksellä varmasti avainasemassa, on kuitenkin ollut vuosittain kohtuullisen hyvällä tasolla. Vuonna 2009 arvo on ollut erinomainen. Sijoitetun pääoman tuotto on vaihdellut kohtalaisella tasolla melko vähäisesti tarkastelu ajanjaksolla. Vuoden 2009 arvo on sinänsä huomionarvoinen, että Janhusen omavaraisuus aste on samana vuonna ollut suurimmillaan.

Tämä tarkoittaa sitä, että tulos on ollut erinomainen ja se näkyy myös kokonaispääoman tuottoprosentin erinomaisena arvona samana vuonna.

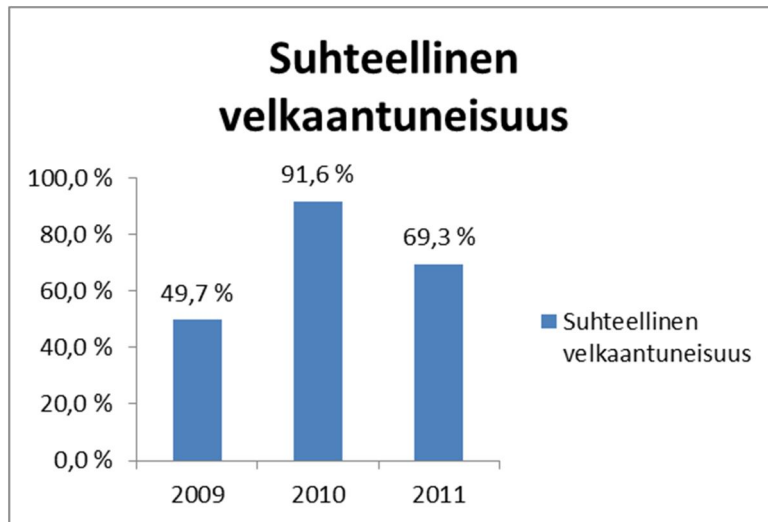
Kaikkiaan kannattavuuden osalta Janhusen toiminta näyttää hyvältä. Pääoman tuotto prosenttien positiiviset arvot kertovat voitollisesta tuloksesta tilikaudella ja pääsääntöisesti tuotto on ollut markkinoilla tarjottavaa riskitöntä korkoa suurempaa. Maailmantalouden vaikeudet näkyvät osaltaan myös Janhusen tilinpäätöksissä eritoten vuonna 2010. Niistä huolimatta yritys on kyennyt kannattavaan liiketoimintaan.

5.2.2 Vakavaraisuus

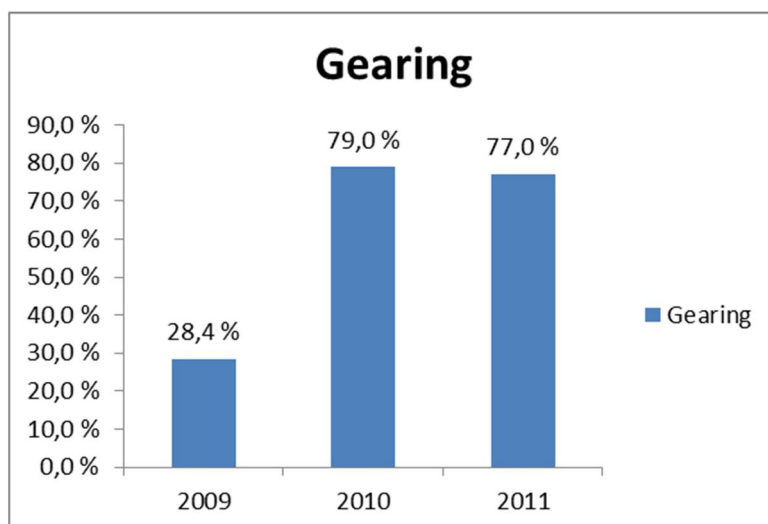
Kuva 9. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n omavaraisuusasteen kehitys 2009–2011.

Kuten edellä mainittu, Janhunen on perheyrittäjä. Vuosien saatossa se on onnistunut kannattavuudellaan hankkimaan tulorahoituksellista omaa pääomaa ja välttämään suurta velkaantumista vieraan pääoman rahoittajille. Yrityksen omavaraisuusaste on ollut poikkeuksetta erinomaisella tasolla. Suuri omavaraisuusaste on ollut taustatekijä myös vaikeampien vuosien (2010) selvittämisessä. Erinomainen omavaraisuus nimittäin tarkoittaa parempaa luotonsaantia, esimerkiksi pankkilainat, ja parempaa tappion sietokykyä.

Kuva 10. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n suhteellinen velkaantuneisuus 2009–2011.

Suhteellinen velkaantuneisuus, eli Janhusella olevien velkojen suhteellinen osuus liikevaihdosta, on vaihdellut vuosittain melkoisesti. Varsinaisten ohjearvojen tuijottaminen on tässä tapauksessa turhaa, vaikkakin vuoden 2010 arvo on viitearvojen mukaisesti heikko. Suhteellista velkaantuneisuutta voidaan analysoida vertaamalla yritystä samalla toimialalla toimiviin yrityksiin, tai huomioilla korkea käyttökateen määrä. Molemmilla mittareilla syytä huoleen ei mielestäni vuosien varrella ollut.

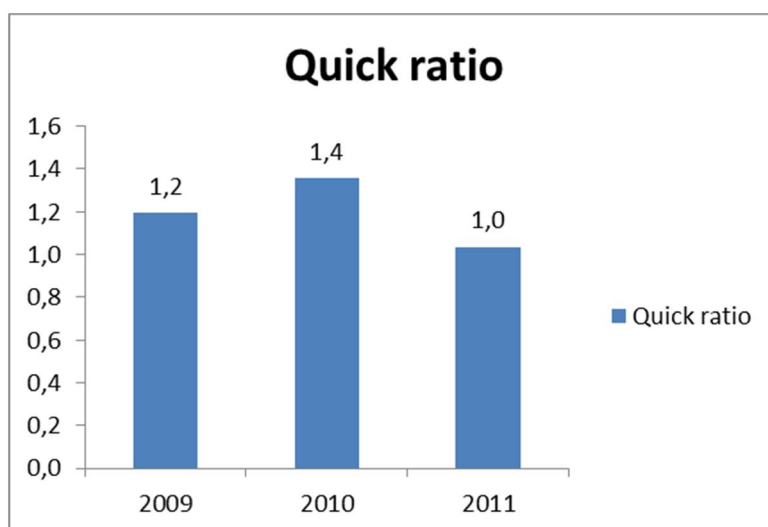
Kuva 11. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n gearing-prosentin kehitys 2009–2011.

Nettovelkaantumisaste, gearing, selventää suhteellisen velkaantumisen esittämää kuvaa. Korollisten velkojen osuus Janhusen oman pääoman ehtoista varoista ei ole noussut huolestuttavalle tasolle yhtenäkkään vuonna tarkastelu ajanjaksolla. Alle sadan prosentin arvot ovat merkkinä siitä että velkojen maksu tullaan suorittamaan ja yritys on vakavarainen. Vuonna 2009 yrityksen velkojen osuus on ollut erittäin pieni, tuon tason säilyttäminen ei mielestäni olisikaan ollut kehittyvälle yritykselle mielekäästä, sillä kehitys vaatii investointeja ja ulkopuolista rahoitusta. Tästä johtuen seuraavan vuoden huomattavasti korkeampi arvo ei ole yllättävä.

Vakavaraisuuden tunnusluvut ovat kaiken kaikkiaan hyvin toimialalle ominaiset. Janhunen on onnistunut vaikeuksista huolimatta säilyttämään toiminnan vakavaraisuuden ja samalla se on kyennyt vastaamaan liiketoiminnan kehittämisen haasteisiin säilyttääkseen kilpailukykyisyytensä ja kannattavuutensa.

5.2.3 Maksuvalmius

Janhusen tapauksessa maksuvalmiuden tunnuslukujen analysointi on vaihtomaisuuden puuttumisen vuoksi melko yksiselitteistä. Molemmat, sekä current että quick ratio saavat siis saman arvon. Current ration osalta viitearvojen tarkastelu on myös turhaa.

Kuva 12. Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n quick ratio 2009–2011.

Tunnusluvun arvo ja sen kehitys kertoo Janhusen maksuvalmiuden olevan jatkuvasti hyvällä tasolla. Tunnusluvun arvo yksi kertoo siis sen, että yrityksen nopeasti rahaksi muutettavat omaisuuserät kattavat alle vuoden sisällä erääntyvät velat. Janhunen painottaa maksuvalmiuttaan myös toimintakertomuksessaan nostamalla esiin quick ration arvon.

Muiden tunnuslukujen osalta oleellisina voisi mainita myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoaikojen välisen eron. Myyntisaamisten kiertoaika oli vuonna 2009 31 päivää, vuonna 2010 38 päivää ja vuonna 2011 37 päivää. Samanaikaisesti ostovelkojen kiertoaika oli 2009 kaksi päivää ja vuosina 2010 sekä 2011 neljä päivää. Yritys siis suoritti omat ostovelkansa (maksoi laskunsa) huomattavasti nopeammin kuin se sai omiin palveluihinsa liittyvät maksut perittyä. Lyhyt ostovelkojen kiertoaika on merkinä hyvästä maksuvalmiudesta, josta kertoi myös edellä mainittu quick ratio. Sen sijaan pitkäksi venynyt myyntisaamisten kiertoaika voi aiheuttaa riskin jos oma kannattavuus jostain syystä alenee. Siirtosäämiset näes sitovat tässä tapauksessa suuren määrän yrityksen pääomaa pitkäksi aikaa. Varteen otettavaa on myös se, että jos siirtovelkojen perintää voitaisiin nopeuttaa siten, että ne maksettaisiin hieman ostovelkoja nopeammin (tarkoittaisi myös ostovelkojen maksuajan pidentämistä), yritys voisi hyödyntää saamaansa luottoa omien asiakkaidensa luotottamiseen ja juoksevien menojensa maksuun. Loppuun voisi todeta myös sen että myyntisaamisten kiertoaajan tunnusluvun arvo on todennäköisesti hieman ylimitoitettu, sillä liikevaihtoon ei sisälly joitakin myyntisaamisiin kuuluvia eriä, kuten esimerkiksi käyttöomaisuuden myynti. Janhusen tapauksessa siis esimerkiksi vanhan nosturin tai kuljetuskaluston myynti vääristää tunnusluvun arvoa merkittävästi.

5.2.4 Yhteenveto tunnuslukuanalyysistä

Tunnuslukuanalyysin perusteella Kuljetusliike Matti Janhunen Oy on vakavarainen ja kannattava, toimialalleen ominaisesti toimiva perheyritys. Maailmantalouden vaikeudet heijastuvat myös Janhusen toiminnan tuloksiin, varsinkin vuoden 2010 tilinpäätöksessä, mutta siitä huolimatta se on selvästi onnistunut ke-

hittämään toimintaansa menneinä vuosina. Tulevaisuuden tuomat haasteet on selvästi huomioitu myös jatkuvilla investoinneilla nykyajan vaatimuksiin vastaavan kaluston ylläpitämiseksi ja yritystoiminnan laajentamiseen (tytäryrityksen osto). Merkkeinä investoinneista voidaan pitää omavaraisuusasteen alenemista ja rahoituslaitoslainojen tasaista nosta.

Janhusella on selvästi tietynlaisia periaatteita toiminnalleen ja yksi niistä on selvästi yrityksen säilyttäminen perheyrityksenä. Omavaraisuusaste säilytetään siis todennäköisesti yli 40 prosentin ja hallitus koostetaan yrityksen nykyisistä omistajista jatkossakin. Positiivisia tulevaisuuden näkymiä ennakoivat mielestäni myös vaikeista ajoista huolimatta säilytetty hyvä maksuvalmius ja yrityksen tunnettavuuden kehittyminen toimialueellaan ja -alallaan.

6 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä tiivis, helppolukuinen ja ohjeellinen kirjallinen raportti, jonka avulla voidaan tutustua kirjanpidon, tilinpäätöksen ja yrityksen taloudellisen tilanteen analysoinnin perusteisiin. Lisäksi tavoitteena oli tuottaa Matti Janhunen Oy:lle hyödyllistä tietoa taloudellisesta asemastaan toimialallaan tunnuslukuanalyysin avulla.

Opinnäytetyön ensimmäinen osa oli teoriapainotteinen ja siinä käsiteltiin kirjanpidon peruseriaatteita ja yleisempiä käytäntöjä kirjausmenettelystä lähtien. Lisäksi esiteltiin tilinpäätöksen tulkintaa tilinpäätösanalyysin avulla. Tilinpäätösanalyysin osalta keskityttiin eritoten yrityksen taloudellisia toimintaedellytyksiä ja rahoituksen tilaa kuvaavien tunnuslukujen laskentaan ja tunnuslukujen arvojen tulkintoihin.

Toisessa osassa tutustuttiin esimerkkiyrityksen, Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n, tilinpäätöksiin vuosilta 2009–2011. Oikaistujen taseiden ja tuloslaskelmien avulla toteutettiin tunnuslukuanalyysi. Maksuvalmiuden, kannattavuuden ja vakavaraisuuden tunnuslukujen arvojen perusteella tehtiin viitearvoihin ja johtopäätöksiin perustuva yhteenveto yrityksen taloudellisen tilanteen kehityksestä sekä tämän hetkisestä tilanteesta. Tunnuslukuanalyysin perusteella todettiin Kuljetusliike Matti Janhunen Oy:n toiminnan olevan tällä hetkellä kannattavaa ja vakavaraista, vaikka maailmantalouden vaikeudet näkyvätkin yrityksen toiminnan kehityksessä tarkasteluajanjaksolla.

LÄHTEET

Janhunen, <<http://www.janhunen.fi/>>, haettu 20.3.2013

KHT-yhdistys 2010. *Rahoituslaskelma*. KHT-media Oy, Helsinki

Kinnunen, Juha & Laitinen, Erkki & Laitinen, Teija & Leppiniemi, Jarmo & Puttonen, Vesa 2009. *Avain laskentatoimeen ja rahoitukseen*. KY-palvelu Oy, Keuruu

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336

Kirjanpitolautakunta 2007. Yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007

Leppiniemi, Jarmo & Kykkänen, Tapani 2001. *Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta*. WSOY, Helsinki

Mainostoimisto Mauseri Oy 2004, *Puutarhakadulta Lakalaivaan, Janhunen 60 ensimmäistä vuotta*, Kirjapaino Hermes Oy, Tampere

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2003. *Tilinpäätösanalyysi*. Edita publishing Oy, Helsinki

Yritystutkimus ry 2011. *Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi*. Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki

Kuljetusliike Matti Janhunen Oy tuloslaskelmat vuosilta 2009–2011 ja taseet 2008–2011

TULOSLASKELMAT	2011	2010	2009
LIKEVAIHTO	3391099,07	2545868,60	2481051,34
Liiketoiminnan muut tuotot	276898,06	499721,44	754389,85
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-679242,97	-555351,13	-433695,66
Ulkopuoliset palvelut	-196681,96	-128748,03	-101462,54
	-875924,93	-684099,16	-535158,20
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-937484,40	-918453,99	-940915,67
Henkilöstösivukulut			
Eläkekulut	-168858,10	-153528,68	-153969,78
Muut henkilöstösivukulut	-65260,16	-74376,59	-96649,21
	-1171602,66	-1146359,26	-1191534,66
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1001286,00	-895486,68	-722603,90
	-1001286,00	-895486,68	-722603,90
Liiketoiminnan muut kulut	-427510,03	-411851,67	-419316,60
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	191673,51	-92206,73	366827,83
Rahoitustuotot ja -kulut			
Tuotot osuuksista samankonsernin yrityksissä	0,00	300000,00	0,00
Muut korko- ja rahoitustuotot			
Muilta	821,91	1084,03	1356,71
Korkokulut ja muut rahoituskulut			
Muille	-67689,63	-33584,02	-30788,74
	-66867,72	267500,01	-29432,03
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	124805,79	175293,28	337395,80
Satunnaiset erät			
VOITTO (TAPPIO) ENNE TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	124805,79	175293,28	337395,80
Tuloverot			
Tilikauden verot	-790,71	0	-88306,86
	-790,71	0,00	-88306,86
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	124015,08	175293,28	249088,94

VASTAAVAA	2011	2010	2009	2008
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	3003858,00	2686460,00	2167811,68	2499526,34
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	9409,50	34000,00	34000,00
	<u>3003858,00</u>	<u>2695869,50</u>	<u>2201811,68</u>	<u>2533526,34</u>
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	289560,00	289560,00	289560,00	289560,00
	<u>289560,00</u>	<u>289560,00</u>	<u>289560,00</u>	<u>289560,00</u>
	3293418,00	2985429,50	2491371,68	2823086,34
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Saamiset				
Lyhytaikaiset				
Myyntisaamiset	342594,93	266696,18	211712,44	323629,84
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	14606,25	506798,90	40824,86	250264,00
Lainasaamiset	1600,00	0,00		
Muut saamiset	3,56	33,17	0,00	6047,19
Siirtosaamiset	1789,64	43,66	1294,29	11899,13
	<u>360594,38</u>	<u>773571,91</u>	<u>253831,59</u>	<u>591840,16</u>
Rahat ja pankkisaamiset	658513,86	590131,81	508632,66	353312,33
	1019108,24	1363703,72	762464,25	945152,49
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4312526,24	4349133,22	3253835,93	3768238,83

VASTATTAVAA 31.12 (EUROA)	2011	2010	2009	2008
OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma				
Osakepääoma	8409,40	8409,40	8409,40	8409,40
	<u>8409,40</u>	<u>8409,40</u>	<u>8409,40</u>	<u>8409,40</u>
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	1828431,00	1833137,72	1764048,78	1168448,80
Tilikauden voitto (tappio)	124015,08	175293,28	249088,94	770599,98
	1960855,48	2016840,40	2021547,12	1947458,18
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	1366082,24	1326020,70	593083,23	959869,80
	<u>1366082,24</u>	<u>1326020,70</u>	<u>593083,23</u>	<u>959869,80</u>
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	733962,28	704319,00	386250,00	466250,04
Ostovelat	36430,55	24539,57	13002,33	190510,25
Velat saman konsernin yrityksille			207,40	0,00
Muut velat	68078,09	152692,93	103241,10	33915,04
Siirtovelat	147117,60	124720,62	136504,75	170235,52
	<u>985588,52</u>	<u>1006272,12</u>	<u>639205,58</u>	<u>860910,85</u>
	2351670,76	2332292,82	1232288,81	1820780,65
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4312526,24	4349133,22	3253835,93	3768238,83